

ZARZĄDZENIE NR 21
DYREKTORA GENERALNEGO LASÓW PAŃSTWOWYCH

z dnia 19 marca 2024 r.

**w sprawie ograniczania zagrożeń ze strony szkodliwych owadów,
grzybów patogennych i innych zjawisk szkodliwych w lasach w 2024 roku**

ZO.7100.3.2024

Na podstawie art. 33 ust.1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach¹ w związku z § 6 i § 10 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe² – w wykonaniu zadania Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, określonego m.in. w art. 33 ust. 3 pkt 3³ ustawy o lasach, zarządzam, co następuje:

§ 1

Zobowiązuję kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych do zapoznania się i wykorzystywania w bieżącej działalności „Krótkoterminowej prognozy występowania ważniejszych szkodników i chorób infekcyjnych drzew leśnych w Polsce w 2024 roku”, opracowanej przez Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL). Wyżej wymieniona prognoza znajduje się na stronie portalu pracowniczego LP.

§ 2

1. Powołuję Zespoły Zadaniowe, zwane dalej Terenowymi Stacjami Ochrony Lasu (TSOL).
2. Skład osobowy i lokalizację TSOL oraz Punktów Obserwacyjnych, zwanych dalej PO, zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.
3. Termin rozpoczęcia i zakończenia pracy TSOL uzależniony jest od biologii monitorowanych szkodników owadzych.
4. Do obowiązków kierowników TSOL należy:
  - zorganizowanie i koordynowanie pracy TSOL;
  - opracowywanie ocen występowania, zagrożenia i przebiegu rozwoju populacji szkodliwych owadów i innych czynników szkodliwych, z uwzględnieniem zapisów „Instrukcji Ochrony Lasu” i „Instrukcji działania Zespołów Ochrony Lasu” oraz przekazywanie tych ocen właściwemu nadleśniczemu, który podejmuje decyzje o zabiegach ochronnych;
  - sporządzenie sprawozdania końcowego z działalności TSOL w terminie jednego miesiąca od zakończenia pracy.
5. Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2024 roku określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 3

Zobowiązuję:

1. Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) do bieżącego monitorowania zagrożeń ze strony czynników biotycznych, ustalania ich sprawców i podejmowania skutecznych działań profilaktycznych oraz ochronnych w celu niedopuszczenia do istotnych gospodarczo szkód w lasach.
2. Kierowników Zespołów Ochrony Lasu (ZOL) do świadczenia stałej pomocy dyrektorom RDLP i nadleśniczemu w rozpoznawaniu i ograniczaniu zagrożeń oraz do bieżącego informowania Wydziału Ochrony Lasu w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (DGLP) o sytuacji.

3. Nadleśniczych do zorganizowania niezbędnej służby ochrony lasu zwalczającej zagrożenia, którą należy wspierać w miarę potrzeby odpowiednią pomocą ze strony RDLP i ZOL, a w szczególnych przypadkach także DGLP i IBL.

§ 4

1. Zobowiązuję Wydział Ochrony Lasu w DGLP i Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy Lasów Państwowych w Olsztynie do realizacji zadań, w przedmiocie centralnych zakupów i dystrybucji środków ochrony roślin – Foray 76 B, Mospilan 20 SP, Confim – na potrzeby poszczególnych RDLP.
2. Przy zakupach pozostałych środków ochrony roślin niezbędnych do prowadzenia gospodarki leśnej należy kierować się listą pestycydów dopuszczonych do stosowania w 2024 roku, opracowaną przez IBL w broszurze pt. „Środki ochrony roślin oraz środki biobójcze zalecane do stosowania w leśnictwie w roku 2024”, zamieszczoną na stronie portalu pracowniczego LP.
3. Usługodawców lotniczych i warunki korzystania z usług lotniczych w 2024 roku określają odpowiednie umowy zawarte przez DGLP i RDLP.
4. Rozwiązania techniczne, jakie powinny być zastosowane podczas wykonywania zabiegów przy użyciu sprzętu agrolotniczego, określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 roku (Dz. U. 2013 poz. 504).
5. W roku 2024 obowiązuje zasada dofinansowania kosztów akcji ograniczania populacji szkodników liściożernych techniką lotniczą oraz naziemną z wykorzystaniem środków związanych z funduszem leśnym w następującym zakresie:
  - użycia sprzętu lotniczego;
  - użycia sprzętu naziemnego (wyłącznie w przypadku chrabąszczowatych – imago i pędraki);
  - zbioru ręcznego (wyłącznie w przypadku chrabąszczowatych – imago);
  - zakupu środków ochrony roślin i ich nośników (adiuwantów);
  - magazynowania i transportu środków ochrony roślin i ich nośników (adiuwantów);
  - wykonania zabiegów doświadczalnych związanych z oceną skuteczności działania nowych środków i preparatów dla leśnictwa;w ramach kwot określonych w planie finansowo-gospodarczym PGL Lasy Państwowe.
6. Rozliczenie finansowe, którego integralną częścią jest zestawienie rzeczowo-finansowe zadań z zakresu ograniczania populacji szkodliwych owadów techniką lotniczą i naziemną dofinansowywanych ze środków funduszu leśnego (załącznik nr 3), RDLP przekazuje do DGLP niezwłocznie po całkowitym

¹ Art. 33. 1. ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1356 ze zm.) stanowi, że: „Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych”.

² Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe został nadany zarządzeniem nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r. W § 6 Statutu Lasów Państwowych stanowi, że w wykonaniu zadań określonych przez ustawę (o lasach) oraz przez przepisy wykonawcze do ustawy, a także innych przepisów prawnych, Dyrektor Generalny wydaje zarządzenia i decyzje obowiązujące w Lasach Państwowych. W § 10 Statutu Lasów Państwowych stanowi, że Dyrektor Generalny może powoływać inne stałe lub doraźne zespoły doradcze dla określonych spraw i problemów z zakresu działalności Lasów Państwowych oraz określać zasady i tryb działania takich zespołów.

³ Przepis art. 33 ust. 3 pkt 3 ustawy o lasach stanowi, że Dyrektor Generalny Lasów Państwowych inicjuje, organizuje oraz koordynuje przedsięwzięcia na rzecz ochrony lasów, racjonalnej gospodarki leśnej i rozwoju leśnictwa.

zakończeniu ww. akcji, jednak nie później niż do 31 grudnia 2024 r.

7. RDLP przekazują do właściwych WIORiN sprawozdanie z wykonania ratowniczych zabiegów z wykorzystaniem sprzętu agrolotniczego, które powinno zawierać:
  - ogólną powierzchnię wykonanego zabiegu w rozbiciu na nadleśnictwo, powiat, gminę,
  - termin przeprowadzonego zabiegu,
  - nazwę i ilość zużytego środka ochrony roślin oraz zastosowaną dawkę,
  - nazwę zwalczanego organizmu szkodliwego,
  - nazwę gatunku rośliny będącej przedmiotem zabiegu,
  - ocenę skuteczności zabiegu,
  - dane podmiotu wykonującego zabieg.
8. Ww. sprawozdanie należy przesyłać również do Wydziału Ochrony Lasu DGLP – do wiadomości.

§ 5

1. Wszelkie działania związane z ograniczaniem liczebności szkodliwych owadów i skutków aktywności grzybów patogenicznych powodujących szkody w lasach powinny być prowadzone w sposób niezakłócający funkcjonowania ekosystemów na obszarach objętych zabiegami i muszą być zgodne z etykietą stosowanego środka ochrony roślin.
2. Zaleca się upowszechnianie biologicznych, mechanicznych i agrotechnicznych metod ograniczania liczebności szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodliwych, przedstawionych w wykonanych przez IBL opracowaniach „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów iglastych” oraz „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów liściastych”. W przypadkach największego zagrożenia lasu dopuszczalne jest łączenie powyższych metod z metodą chemiczną, polegającą na wykorzystaniu środków ochrony roślin zarejestrowanych dla leśnictwa.
3. Wyznaczając drzewostany do zabiegów ograniczania szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodliwych na obszarach Natura 2000, należy zwracać szczególną uwagę na przedmiot ochrony na tych obszarach.
4. Wszystkie czynności związane z ochroną lasu w 2024 roku powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

§ 6

Nadleśniczowie nadleśnictw, na terenie których prowadzone będą zabiegi ochronne odpowiadają za techniczne i organizacyjne warunki prawidłowego przeprowadzenia zabiegów ograniczających zagrożenia lasów ze strony czynników szkodliwych. Działania te powinny uwzględniać w szczególności:

1. Wyegzekwowanie od wykonawców usług lotniczych spełnienia warunków technicznych zawartych w umowach, w szczególności przeprowadzenia testów prawidłowego działania aparatury agrolotniczej oraz zapewnienie realizacji obowiązków wynikających z tych umów dla jednostek Lasów Państwowych.
2. Przekazanie do DGLP (za pośrednictwem RDLP) danych dotyczących obszarów leśnych przewidywanych do zabiegów agrolotniczych w 2024 roku – współrzędnych geograficznych lotnisk, lądowisk, innych terenów startów i lądowań oraz pól zabiegowych – w celu uzyskania od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej priorytetu na wykorzystanie przestrzeni powietrznej podczas ww. zabiegów.
3. Przeszkolenie pracowników jednostek LP kierowanych do udziału w zabiegach ochronnych w zakresie stosowanych metod i środków ochrony roślin oraz wymogów wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. Zabezpieczenie odbioru ilościowego i jakościowego środków ochrony roślin, dostarczanych na potrzeby ograniczania liczebności szkodliwych owadów oraz dopilnowanie prawidłowej ich dystrybucji.
5. Zapewnienie nieodpłatnie odpowiednich warunków lokalowych, niezbędnego wyposażenia i udzielanie wszechstronnej pomocy w organizacji i funkcjonowaniu TSOL.
6. Nadzór nad przebiegiem przygotowań do zabiegów ochronnych oraz bieżącą kontrolę realizacji zadań ochronnych.
7. Składanie drogą elektroniczną, za pośrednictwem RDLP, do DGLP cotygodniowych meldunków (w czwartki) o zaawansowaniu realizacji zabiegów ochronnych w lasach, według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do zarządzenia.
8. Opracowanie sprawozdania końcowego z przebiegu zabiegów ochronnych w 2024 roku. RDLP przekazują zbiorcze sprawozdanie do DGLP po całkowitym zakończeniu akcji zwalczania.

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH**
Witold Koss

Skład osobowy i lokalizacja Terenowych Stacji Ochrony Lasu (TSOL)
oraz Punktów Obserwacyjnych (PO) w 2024 roku

ZOL	RDLP	Siedziba TSOL	Skład osobowy TSOL	Gatunek szkodnika owadziego/ inny czynnik	PO w Nadleśnictwie
Gdańsk	Gdańsk	biuro ZOL w Gdańsku	Piotr Gawęda – kierownik TSOL; Izabela Waszak; Anna Srokosz	brudnica mniszka	Kaliska; Lubichowo; Wejherowo
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów świerkowych	Gdańsk; Lipusz; Lubichowo
Gdańsk	Toruń	biuro ZOL w Gdańsku;	Piotr Fleischer – kierownik TSOL; Izabela Waszak; Anna Srokosz; Piotr Gawęda	barczatka sosnówka	Przymuszewo; Solec Kujawski
				brudnica mniszka	Dobrzejewice; Różanna; Woziwoda
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów sosnowych	Bydgoszcz; Jamy
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów świerkowych	Lutówko, Miradz
Olsztyn	Olsztyn	biuro ZOL w Olsztynie	Wojciech Chmielewski – kierownik TSOL; Rafał Zagroba; Martyna Ruszczyk; Anna Zawadzka	brudnica mniszka	Parciaki
				chrabąszcze	Susz
Szczecinek	Piła	biuro ZOL w Szczecinku	Daniel Grabowski – kierownik TSOL; Rafał Perz;	barczatka sosnówka	Potrzebowice
				brudnica mniszka	Sarbia; Płytnica
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów iglastych	Trzcianka
Szczecinek	Szczecin	biuro Nadleśnictwa Międzychód	Sławomir Woźniak – kierownik TSOL; Rafał Perz;	brudnica mniszka	Międzychód
				boreczniki sosnowe	Bolewice
				chrabąszcze	Bolewice; Rzepin
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów iglastych	Dębno; Resko
				barczatka sosnówka	Kliniska

Szczecinek	Szczecinek	biuro ZOL w Szczecinku	Mateusz Modrzejewski – kierownik TSOL; Beata Dudzic; Rafał Perz	barczatka sosnówka	Trzebielino
				brudnica mniszka	Niedźwiady; Osusznica
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów iglastych	Świdwin; Miastko; Leśny Dwór
Łódź	Łódź	biuro ZOL w Łodzi	Grzegorz Karwat – kierownik TSOL; Katarzyna Bryszewska; Cezary Kieszek	chrabąszcze	Brzeziny, Skierniewice
Łódź	Warszawa	biuro Nadleśnictwa Pułtusk	Cezary Kieszek – kierownik TSOL; Michał Onuszko; Grzegorz Karwat	strzygonia choinówka, brudnica mniszka	Pułtusk; Ostrów Mazowiecka
Łopuchówko	Poznań	biuro Nadleśnictwa Grodzic	Robert Zander – kierownik TSOL; Ewa Kujawa; Przemysław Dyba	barczatka sosnówka	Grodzic; Kalisz
				brudnica mniszka	Turek
				chrabąszcze	Koło; Czarniejewo; Gniezno
				foliofagi dębu	Krotoszyn; Piaski; Konstantynowo
				kuprówka rudnica	Piaski
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów sosnowych	Syców
Łopuchówko	Zielona Góra	biuro Nadleśnictwa Krzystkowice	Radosław Cieślak – kierownik TSOL; Ewa Kujawa; Przemysław Dyba	barczatka sosnówka	Brzózka; Bytnica; Gubin; Krzystkowice; Zielona Góra
				brudnica mniszka	Wymiarki, Zielona Góra
				boreczniki sosnowe	Babimost
Kraków	Krosno	biuro ZOL w Kra- kowie	Jarosław Plata – kierownik TSOL ; Agnieszka Bielawska; Zbigniew Kołodziej; Szczepan Rusiński; Sebastian Tylkowski	chrabąszcze	Leżajsk;
				zespół szkodników wtórnych drzewo- stanów świerkowych	Lubaczów, Sieniawa

Kraków	Kraków	biuro ZOL w Krakowie	Jarosław Piata – kierownik TSOL; Agnieszka Bielawska; Zbigniew Kołodziej; Szczepan Rusiński; Sebastian Tylkowski	zespół szkodników wtórnych drzewostanów świerkowych	Nowy Targ
				drzewotocz japoński	Gorlice
Opole	Katowice	biuro ZOL w Opolu	Grzegorz Guzik – kierownik TSOL; Dariusz Hutka; Katarzyna Hutka; Marcin Hutnik	osnuja gwiaździsta	Herby; Lubliniec; Zawadzkie
				chrabąszcze	Brzeg; Olesno; Opole; Rudziniec; Strzelce Opolskie; Turawa
Radom	Lublin	biuro ZOL w Radomiu	Andrzej Marzęda – kierownik TSOL; Marek Kamola; Wojciech Krawczyk; Sławomir Michalewski	barczatka sosnowka	Nowa Dęba; Rozwadów; Rudnik
				brudnica mniszka	Nowa Dęba; Rozwadów; Rudnik;
				chrabąszcze	Biała Podlaska; Józefów; Lubartów; Parczew; Sarnaki; Puławy; Świdnik
				osnuja gwiaździsta	Nowa Dęba; Gościeradów; Janów Lubelski
				jemiola	Gościeradów; Międzyrzec; Rudnik; Włodawa
Radom	Radom	biuro ZOL w Radomiu	Piotr Lasota – kierownik TSOL; Marek Kamola; Przemysław Strzelczyk	zamieranie drzewostanów jodłowych	Zagnańsk; Skarżysko
				jemiola	Zwoleń; Radom
				chrabąszcze	Dobieszyn
Wrocław	Wrocław	biuro ZOL we Wrocławiu	Jarosław Góral – kierownik TSOL; Katarzyna Skąlecka; Katarzyna Nowik; Grzegorz Rogowski	barczatka sosnowka	Bolesławiec; Chocianów; Głogów; Pieńsk; Przemków; Ruszów; Świętoszów;
				brudnica mniszka	Bolesławiec; Głogów; Ruszów; Świętoszów
				strzygonia choinówka	Bolesławiec; Chocianów; Przemków; Ruszów; Świętoszów
				kuprówka rudnica	Wołów
				chrabąszcze	Głogów; Legnica; Lubin; Milicz; Oborniki Śląskie; Oleśnica Śląska

Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2024 r.

W pierwszym kwartale każdego roku Instytut Badawczy Leśnictwa przygotowuje prognozę zagrożenia drzewostanów iglastych i liściastych przez różne czynniki szkodotwórcze w skali całego kraju. Szczególną uwagę poświęca się owadom liściożernym, ze względu na ich zdolność do występowania w formie gradacji na znacznych powierzchniach, zagrażających trwałości drzewostanów. Sposób postępowania z foliofagami zależy m.in. od gatunku owada, jego biologii, ekologii, zdolności do ekspansji i fazy gradacji, więc wymaga corocznej modyfikacji.

Krótkoterminowa prognoza na 2024 r. oraz analiza danych z poprzednich lat wskazują, że gradacja boreczników (głównie na terenie RDLP w Toruniu) uległa załamaniu. Wielkoobszarowe gradacje brudnicy mniszki i barczatki sosnowki uległy osłabieniu wskutek wykonanych zabiegów ochronnych i działania czynników oporu środowiska, ale na terenie niektórych RDLP (w szczególności w Toruniu, Gdańsku, Zielonej Górze i Wrocławiu) powierzchnia zagrożonych drzewostanów jest nadal duża. Wśród pozostałych foliofagów sosny na szczególną uwagę zasługuje strzygonia choinówka ze względu na znaczący wzrost powierzchni drzewostanów zagrożonych w stopniu słabym, a szczególnie w stopniu ostrzegawczym na terenie kilku rdLP, co wskazuje na duże prawdopodobieństwo początku wielkoobszarowej gradacji tego gatunku. Wśród foliofagów drzew liściastych, największe znaczenie będą miały chrabąszcze. W związku z powyższym zaleca się następujące postępowanie ochronne:

1. Wskazane jest wykonanie zabiegów ograniczających liczebność populacji **brudnicy mniszki i barczatki sosnowki** przy zagrożeniu silnym (+++) i średnim (++) . Włączenie do pól zabiegowych powierzchni zagrożonych w stopniu słabym (+) zalecane jest jedynie w przypadkach nadleśnictw, na terenie których, oprócz drzewostanów zagrożonych w stopniu ++ i +++ , stwierdzono również znaczne powierzchnie drzewostanów zagrożonych w stopniu + , tworzące z poprzednimi zwarte obszary. Na terenie niektórych nadleśnictw nastąpiło istotne zwiększenie powierzchni zagrożonych w stopniu ostrzegawczym, co powoduje konieczność wykonania dodatkowej oceny poziomu i zasięgu występowania zagrożenia metodami kontroli nadzwyczajnych.
  2. Ze względu na znaczący wzrost powierzchni drzewostanów zagrożonych przez **strzygonię choinówkę** w stopniu słabym, a szczególnie w stopniu ostrzegawczym na terenie kilku RDLP, konieczny jest monitoring stanu jej populacji różnymi metodami w skupiskach tych powierzchni w celu wykrycia powstających ognisk gradacyjnych. W warunkach sprzyjających rójce motyli wzrost liczebności populacji może nastąpić w sposób gwałtowny.
  3. Zagrożenie drzewostanów sosnowych przez **osnuję gwiaździstą** ma charakter lokalny, zatem decyzje o ograniczeniu liczebności tego gatunku owada należy podejmować indywidualnie, z uwzględnieniem stanu jego populacji i drzewostanów.
  4. Powierzchnia i poziom zagrożenia drzewostanów sosnowych przez pozostałe gatunki foliofagów sosny nie wskazują na potrzebę wykonywania zabiegów ochronnych.
  5. Podczas planowania zabiegów ochronnych przeciwko foliofagom sosny, przy podobnym poziomie zagrożenia w pierwszej kolejności zabiegi ochronne należy stosować w kompleksach leśnych, w których występują drzewostany:
    - z defoliacją powyżej 60%, ponieważ tempo obumierania drzew zależy od stopnia uszkodzenia aparatu asymilacyjnego: im bardziej jest uszkodzony, tym tempo obumierania jest szybsze;
    - w wieku od 20 do 50 lat, gdyż przeżywalność młodszych drzewostanów jest mniejsza niż starszych;
    - na żyzniejszych siedliskach, ponieważ po żerach może nastąpić intensywne wydzielanie się posuszu,
    - z dużym udziałem drzew przygluszonych oraz o podwyższonej liczebności populacji szkodników wtórnych.
  6. W związku ze spodziewaną intensywną rójką **chrabąszczy** na powierzchni około 11 tys. ha na terenie kilku RDLP, należy stosować zarówno agrolotnicze zabiegi ochronne, jak i inne metody ograniczania liczebności tych owadów.
  7. W drzewostanach sosnowych z dużym udziałem gatunków liściastych w drugim piętrze lub w podsycie, oprócz zabiegów agrolotniczych ograniczających populację chrabąszczy, wskazane jest wykonanie także naziemnych zabiegów ochronnych na obrzeżach drzewostanów.
  8. Na obszarach, gdzie metoda chemiczna nie może być stosowana, zaleca się przeprowadzenie ręcznego zbioru dorosłych postaci chrabąszczy w trakcie rójki, w zakresie ustalonym przez nadleśniczego. Dodatkowo należy rozważyć możliwość zastosowania różnych materiałów, np. agrowłókniny, siatki o drobnych oczkach itp., uniemożliwiających składanie jaj przez samice chrabąszczy do gleby.
  9. Decyzję o konieczności ograniczania liczebności populacji innych szkodników liściożernych w drzewostanach liściastych podejmuje nadleśniczy po konsultacji i w porozumieniu z RDLP oraz ZOL. Przed podjęciem decyzji, konieczne jest dokładne rozpoznanie głównych gatunków występujących w koronach drzew i śledzenie ich rozwoju w celu prawidłowego wyznaczenia terminu wykonania zabiegu ochronnego. Przy planowaniu zabiegów ochronnych należy zwrócić uwagę również na stan zdrowotny drzewostanów, a w drzewostanach dębowych również na liczebność populacji szkodników wtórnych, szczególnie opiótków, wyrynnika i rozwiertków.
  10. W zabiegach ochronnych należy stosować środki ochrony roślin zalecane w leśnictwie (wykaz preparatów jest dostępny na stronie internetowej LP w zakładce publikacje → gospodarka leśna → ochrona lasu → środki ochrony roślin).
  11. Po wykonaniu zabiegu ochronnego należy ocenić jego skuteczność, a wyniki wpisać do protokołu (formularz nr 31 Instrukcji Ochrony Lasu). Jeżeli liczba żywych larw szkodnika, pozostałych po zabiegu nie przekracza 20% liczby krytycznej dla danego gatunku owada, zabieg należy uznać za skuteczny.
  12. Chociaż niniejsze zalecenia dotyczą postępowania z owadami foliofagicznymi, bardzo ważne jest prowadzenie ciągłych obserwacji stanu drzewostanów i populacji szkodników wtórnych. Należy stosować wszelkie znane sposoby postępowania ochronnego, z uwzględnieniem zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zasad integrowanej ochrony lasu, w celu niedopuszczenia do namnożenia się i rozprzestrzenienia szkodników kambiofagicznych.
- Przedstawione zalecenia mają charakter ogólny. Szczegółowa strategia postępowania winna być dostosowana do każdego gatunku, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych oraz zaakceptowana przez RDLP, ZOL i nadleśnictwo.

Zestawienie rzeczowo-finansowe zadań z zakresu ograniczania populacji szkodliwych owadów techniką lotniczą i naziemną
dofinansowywanych ze środków funduszu leśnego – na potrzeby rozliczenia końcowego akcji w 2024 roku

RDLP	Nadleśnictwo	Nr zbiorczej noty księgowej z RDLP	Data zbiorczej noty księgowej z RDLP	Rodzaj zadania*	Jednostka**	Ilość	Czas lotu*** HH:MM	Jednostka organizacyjna LP zawierająca umowę****	Nr umowy, w ramach której wykonano usługę lotniczą	Data zawarcia umowy, w ramach której wykonano usługę lotniczą	Wykonawca usługi lotniczej	Koszt netto do refundacji z FL (zł)

* np. usługa lotnicza/zabieg naziemny; zakup środka ochrony/adiuwantu (podać nazwę np. Mospilan 20 SP, Ikar 95EC); magazynowanie i transport

** ha; kg; l; brak jednostki dla transportu i magazynowania

*** podać tylko w przypadku usługi lotniczej

**** DGLP, RDLP, Nadleśnictwo

Meldunek nr..... z dnia .....2024 roku

Ograniczanie populacji szkodliwych owadów w 2024 roku techniką lotniczą i naziemną

RDLP	Nadleśnictwo	Rodzaj sprzętu*	Powierzchnia zabiegu (ha)			Gatunek dominujący	Środek ochrony roślin	Ilość zużytego środka (l lub kg)	Uwagi**
			ogółem	w tym:					
				zabieg powtórny	LN				

*Rodzaj sprzętu – samolot, śmigłowiec, sprzęt naziemny (w przypadku chrabąszczowatych), zbiór ręczny (w przypadku chrabąszczowatych)

**Uwagi – np. jednorazowa zgoda MRiRW, zabieg w ramach doświadczeń IBL